

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. S. Augustinus docuit in homine, etiam post lapsum Adami, liberum arbitrium existere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

multa adhuc possunt velle vel non velle, & ex multis hoc vel illud velle, imò & aspirante divina gratia, mandata divina liberè servare, tentationes liberè vincere, & Deo illos ad vitam gratiæ revocanti, liberè cooperari, quia ad hanc liberam cooperationem sufficit vita naturæ cum adiutorio interioris gratiæ.

Obj. 7. Conc. Araus. 2. can. 13. ubi sic ait: *Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum, nisi per gratiam baptismi non potest reparari. Quod amissum, nisi à quo potuit dari, non potest reddi.* Et Can. 22. ubi dicit, *neminem habere de suo, nisi mendacium & peccatum.* R. ad 1. Concilium loqui de libero arbitrio, non præcisè ut est facultas naturalis, quæ positis omnibus ad agendum prærequisitis, potest agere vel non agere; sed ut est potentia instructa iis omnibus, quæ connaturaliter necessaria sunt ad operandum supernaturaliter, & sicut oportet ad salutem, & quæ primum restituntur nobis in prima justificatione, quæ fit per baptismum vel in re vel saltem in voto susceptum, Deo infundente gratiam sanctificantem, & conferente alia dona seu alios habitus supernaturales, cum iure ad actuales gratias, pro loco, & tempore accipiendas, & ad agendam vitam christianam necessarias.

R. ad 2. juxta mentem Concilii, hominem, quantum ad æternam salutem attinet, non habere de suo, nisi mendacium & peccatum, hoc est, non posse de suo, nisi demereri; quia sine adiutorio gratiæ divinæ nihil potest operari, quod sit ex omni parte bonum, & aliquo modo ad salutem consequendam conferre possit. Unde si homo solis naturæ viribus relinqueretur, non aliud potest in ordine ad salutem, quam peccare, & ita non aliud potest in ordine ad salutem, quam demereri. Hoc autem damnat quidem Semipelagianos, qui adittebant quædam salutis initia, ex solis naturæ viribus profecta: at ne leviter quidem perstringit libertatem indifferentiæ, quam homini lapsi attribuiamus circa bonum & malum, sic ut nolumus eam ad bonum faciendum, vel malum vitandum salutariter, valere posse sine adiutorio gratiæ interioris, voluntatem prevenientis, excitantis & corroborantis.

DISPUTATIO IV.

De mente & doctrina S. Augustini circa liberum arbitrium hominis in statu naturæ lapsæ.

ARTICULUS I.

Utrum S. Augustinus docuerit in homine, etiam post Adami peccatum, manere liberum arbitrium.

RESPONSIO.

S. Augustinus docuit in homine, etiam post lapsum Adami, liberum arbitrium existere. Est contra Lutherum & Calvinum, qui gloriantur se duces habere S. Augustinum in negando hominis lapsi libero arbitrio.

Prob. 1. Nam 1. S. Doctor sic loquitur in lib. de quantitate animæ c. 36. *Datum est animæ liberum arbitrium, quod qui nugatoriis ratiocinationibus labefactare conantur, usque adeo cæci sunt, ut ne ipsa quidem vana atque sacrilega propria voluntate se dicere intelligant.* 2. In lib. de vera religione c. 14. sic ait: *Quoniam peccari non dubium est, ne hoc quidem dubitandum video, habere animas liberum voluntatis arbitrium.* 3. Lib. 2. Actorum cum Felice Manichæo c. 3. his verbis hæreticum illum urget: *Esse liberum arbitrium, & inde peccare quemque si velit, non peccare si nolit, non solum in divinis Scripturis, quas non intelligis, sed etiam in verbis ipsius Manichæi tibi probō.* 4. Tres libros pro libero arbitrio contra Manichæos scripsit, in quorum secundo cap. 1. hæc habet: *Illud bonum, quo commendatur ipsa iustitia in damnandis peccatis, reliquæ factis honorandis, quomodo esset, si*

homo careret libero voluntatis arbitrio? 5. Exorta jam dudum Pelagiana hæresis, liberum de gratia & lib. arb. scripsit contra Monachos quosdam Aduamentini Monasterii, qui, ut gratiam Dei assererent, liberum arbitrium negabant. *Quoniam, inquit S. Doctor cap. 1. sunt quidam, qui sic gratiam Dei defendunt, ut negent hominis liberum arbitrium, aut quando gratia defenditur, negari existiment liberum arbitrium, hinc aliquid scribere ad vestram charitatem, Valentine frater. & ceteri, qui simul Deo servitis, compellente mutua charitate, curavi.* In hoc autem libro apertè & simpliciter conficitur liberum arbitrium c. 2. ubi dicit: *Revelavit (Deus) per Scripturas suas sanctas esse in homine liberum voluntatis arbitrium.* Quod deinde eod. cap. ex professo probat, allegando ea Scripturæ loca, quibus continentur præcepta divina, & ea, quibus continentur admonitiones & adhortationes: tum ita ratiocinatur: *Ubi dicitur: Noli hoc, & noli illud; & ubi ad aliquid faciendum vel non faciendum in divinis monitis opus voluntatis exigitur, satis liberum demonstratur arbitrium.* Vide etiam lib. 2. de nuptiis c. 3. lib. 4. contra Julianum c. 8. & lib. 1. contra duas epist. Pelag. c. 2.

Obj. S. Augustinus in Enchiridio c. 30. docet expressè liberum hominis arbitrium per Adami peccatum prorsus extinctum fuisse. *Libero, inquit, arbitrio male utens homo, & se perdidit & ipsum...* cum libero peccaretur arbitrio vitio peccato, amissum est & liberum arbitrium. Ergo, &c. R. negando ant. Itaque juxta mentem S. Doctoris, primus homo peccando perdidit liberum arbitrium, non illud penitus extinguendo, sed deterius efficiendo; sicut pater filium, aut dominus servum perdere dicitur, ut rectè observat Bellarminus noster, quando cum nimia sua facilitate flagitiosum fieri sinit. Patet ex ipso textu citato: nam S. Doctor dicit, quod homo se ipsum perdidit & liberum arbitrium; quo modo loquendi apertè significat hominem non aliter perdidisse liberum arbitrium quam se ipsum perdidit. Sed primus homo per peccatum se perdidit, non perimendo, sed deterius efficiendo: per peccatum se perdidit, non quantum ab substantiam, sed quantum ad dona accidentalitatem, quibus in creatione exornatus fuerat à conditore. Ergo similiter perdidit liberum arbitrium, non illud perimendo & penitus extinguendo, sed infirmando & vulnerando: perdidit, non quantum ad substantiam, sed quantum ad singulares illas prerogativas, quibus præfulgebat in statu innocentie. Primus itaque homo, juxta S. Augustinum, peccando perdidit liberum arbitrium, non quantum ad facultatem agendi vel non agendi, positis omnibus ad agendum prærequisitis, sed quantum ad multa privilegia, naturæ superaddita, quibus poriebat, antequam peccaret, & peccando spoliaretur iustitia originali, & dono integritatis. Quod ut plenius intelligas, & mentem S. Doctoris assequaris,

Observ. 1. Primus homo peccando amisit liberum arbitrium, quantum ad facultatem carenti omni peccato, & necessitate moriendi. Primus homo ita à Deo conditus est, ut posset, si vellet, vitare omnia peccata, non solum mortalia, sed etiam venialia, non solum distributivè, sed etiam collectivè sumpta; item posset, si vellet, numquam mori: at postquam præceptum de non comedendo certo fructu transgressus est, jam non potest, etiam post acceptam justificationis gratiam, vitare longo aliquo tempore sine speciali privilegio totam collectionem peccatorum saltem venialium, atque insuper necessitati moriendi subiacet. Hoc dicit S. Doctor lib. 1. contra duas epist. Pelag. c. 2. *Quis nostrum dicat, inquit, quod primi hominis peccato perierit liberum arbitrium de humano genere? Libertas quidem perierit per peccatum, sed illa, quæ in paradiso fuit, habendi plenam cum immortalitate iustitiam.*

2. Quod eodem ferè redit, primus homo peccando amisit liberum arbitrium, quantum ad facultatem carenti omni ignorantia, motibus inordinatis con-

concupiscentia, & omni difficultate in bono faciendo, & malo virando. Primus homo ante peccatum poterat, si vellet, in illis, quæ ad bonum faciendum & malum virandum pertinent, nihil ignorare. Item ita in potestate sua habebat omnes actus potentiarum suarum, ut nullum, nisi vellet, motum inordinatum experiri posset. Item poterat sine difficultate vincere tentationes omnes, etiam collectivè sumptas, omniaque omnino præcepta, etiam collectivè sumpta, sine difficultate adimplere. At post ejus peccatum multa ignoramus, etiam inviti. Item inordinatos concupiscentia motus sæpè experimus, quantumvis nolumus. Item multas & graves difficultates patimur in vincendis tentationibus, & implendis mandatis divinis, nec omnia collectivè sumpta servare possumus longo saltem tempore, sine speciali privilegio. Hoc dicit S. Doctor Lib. 3. de lib. arb. c. 18. *Nec mirandum est, inquit, quod vel ignorando non habeat (homo) arbitrium voluntatis liberum ad eligendum quid rectè faciat, vel resistente carnali consuetudine ... videat quid rectè faciendum sit, & velit, nec possit implere. Illa est enim peccati poena justissima, ut amittat unusquisque, quo bene uti nolit, cum sine ulla posset difficultate, si vellet: id est autem, ut qui sciens rectè non facit, amittat scire quid rectum sit, & qui rectè facere cum posset, nolit, amittat posse, cum velit ... Cum autem de libera voluntate rectè faciendi loquimur, de illa scilicet, in qua homo factus est, loquimur. Hoc est, cum dicimus per peccatum amissam esse liberam voluntatem rectè faciendi, intelligimus voluntatem liberam rectè faciendi, quam habuit homo innocens, & consequenter voluntatem rectè faciendi liberam ab ignorantia & difficultate, quæ potissimum oritur ex inordinatis concupiscentia motibus; nec aliud volumus, quam voluntatem rectè agendi, seu liberum arbitrium per peccatum periisse, quantum ad immunitatem ab ignorantia & difficultate, quæ ex concupiscentia rebellionem oritur, ac proinde quantum ad facultatem rectè faciendi, omnia omnino præcepta etiam collectivè servando.*

3. Primus homo per peccatum amisit liberum arbitrium quantum ad facultatem completam operandi bonum, scilicet sicut oportet ad salutem; operandi, inquam, independentem ab actuali adjuutorio excitante & corroborante. Primus homo, quando fuit in statu innocentie, propter donum integritatis habuit liberum arbitrium sanum & robustum, ita ut ad bonum operandum salutariter, tunc sufficerent illi habitus infusi cum supernaturali cognitione boni faciendi & mali vitandi. At postquam dono integritatis propter peccatum spoliatus, & rebellionem concupiscentia peiorius factus est, ita propter concupiscentia pondus voluntas ejus propendit in bona sensibilia, & fastidit quod honestum est & salutare, ut nullatenus jam possit ullum bonum salutare operari, nisi per actuale gratiam, ipsam immediate efficientem, torpens excitetur, agrotata sanetur, infirma corroboretur, captiva liberetur. Hoc dicit S. Doctor passim in suis contra Pelagianos libris, & in Enchiridio c. 30. quod nobis opponitur à novatoribus; ubi probat hominem lapsum non posse solis suis viribus à peccato resurgere, sed ad id indigere liberatore, à quo gratis justificetur, & ad exercenda bona opera liberum ejus arbitrium, depravatum & viribus attenuatum, interioris gratia excitantis ac corroborantis auxilio redimatur. *Hæc pars, inquit, generis humani, cui liberationem Deus regnumque promisit æternum, nunquid meritis operum suorum reparari potest? Absit. Quid enim boni operari potest perditus, nisi quantum fuerit à perditione liberatus? Nunquid libero voluntatis arbitrio? Et hoc absit. Nam libero arbitrio male utens homo, & se perdidit & ipsum ... Unde ad justè faciendum liber non erit, nisi à peccato liberatus, esse justitia caperit servus. Ipsa est vera libertas propter rectè facti licentiam, simul & pia servitus propter præcepti obedientiam. Sed ista libertas ad benefaciendum unde erit homini addito & vendito, nisi redimat ille, cujus illa vox est: Si vos Filius liberaverit, tunc*

verè liberi eritis? Quod antequam fieri in homine incipiat, quomodo quisquam de libero arbitrio in bono gloriatur opere, qui nondum liber est ad operandum bene, nisi se vana superbia inflatus extollat? Itaque juxta S. Doctorem, homo peccando se perdidit, & liberum arbitrium, quia jam non potest ullum, sicut oportet, ad salutem bonum operari, nisi per interio-rem Christi liberatoris gratiam gratis praveniatur, & per hanc gratiam, quæ est potissimum inspirationis gratia, redimatur à captivitate peccati & concupiscentia, cui servit quamvis lubens ac volens, & sine antecedenti necessitate serviendi; unde homo lapsus numquam nisi gratis justificatur, quia numquam ad justificationem sese disponit & præparat, nisi de- penter ab interiore inspirationis gratia ipsum gratis praveniente & excitante ac corroborante, atque excitando & corroborando liberante à servitute concupiscentia, seu quod idem est, ab aegritudine & infirmitate per peccatum contracta.

ARTICULUS II.

Utrum S. Augustinus per liberum arbitrium intellex-rit solam libertatem à coactione, an etiam libertatem à simplici necessitate.

RESPONSIO.

SANCTUS Augustinus nomine liberi arbitrii intelligit libertatem à simplici necessitate, non verò solam libertatem à coactione, etiam cum agit de libero arbitrio hominis lapsi.

Est contra Jansenium, qui asserit S. Augustinum per liberum arbitrium hominis lapsi solam libertatem à coactione intellexisse, & libertatem à simplici necessitate seu indifferentia, esse caput, vel, ut ipse loquitur, nidum hæresis Pelagianæ. In quo sequitur Calvinum & Synodum Dordrechtanam, à quibus Pelagio adnumerantur ii, qui libertatem indifferentia homini lapsi attribuunt.

Prob. Resp. S. Augustinus convenit cum Pelagianis in notione liberi arbitrii, quale nunc habemus. Atqui per liberum arbitrium, quale nunc habemus, intellexere Pelagiani libertatem indifferentia. Ergo S. Augustinus libertatem indifferentia intellexit per liberum arbitrium, quale nunc habemus. Minor constat ex S. Augustino, qui lib. 2. de peccat. meritis & remiss. c. 18. dicit liberum arbitrium, quale nunc habemus, ejusmodi esse ex Pelagii sententia, quod huc atque illuc liberum flectitur. Constat etiam ex ipsis adversariis, qui docent hanc liberi arbitrii notionem esse Pelagianum errorem, imò totius Pelagianæ hæresis fontem, eamque ex prophana philosophia, & officina Aristotelica depromptam esse dicunt post Calvinum, & alios novatores.

Tota ergo difficultas est in Majore, quæ probatur ex lib. 2. de nuptiis & concup. c. 3. ubi Juliano expostulanti, quod Catholici negarent liberum hominis arbitrium, & Deum esse nascentium conditorem, & quod, si quis assereret, statim Celestianus & Pelagianus vocaretur, respondet S. Doctor in hunc modum: *Non est ita, ut loqueris; multum falleris, vel fallere meditaris. Non liberum negamus arbitrium: sed si vos Filius liberaverit, ait veritas, tunc verè liberi eritis. Hunc vos invidetis liberatorem, quibus captivis vanam tribuitis libertatem ... Non itaque sicut te atque alios fallens loqueris, si quis aut liberum in hominibus arbitrium, aut Deum esse nascentium conditorem dixerit, Celestianus & Pelagianus vocatur, ista quippe Catholica fides dicit. Sed si quis ad colendum rectè Deum, sine ipsius adjutorio dicit esse in hominibus liberum arbitrium, & quisquis ita dicit Deum nascentium conditorem, ut parvulorum neget à potestate diaboli redemptorem, ipse Celestianus & Pelagianus vocatur. Liberum itaque in hominibus esse arbitrium, & Deum esse nascentium conditorem, utrique dicimus, non hinc estis Celestiani & Pelagiani. Liberum autem quæquam esse ad agen-*